

ZAMONAVIY SO‘ZLARING ARAB TILIGA KIRIB KELISH TARZI

A'zamxonova Oyazimxon Xasanxon qizi

Al-Fraganus universiteti Sharq filalogiyasi fakulteti,

Arab tili yo‘nalishi 1-kurs talabasi.

Tel: +998933335513.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14543549>

Annotatsiya. Arab tili dunyodagi eng qadimiy va boy tillardan biri bo‘lib, o‘zining boy lug‘ati va mukammal grammatikasi bilan juda ham mashhur hisoblanadi. Biroq, dunyoning rivojlanishi va zamonaviylashib borishi, globalizatsiyaga va texnologik taraqqiyot jarayonida arab tili ko‘plab tashqi ta’sirlarga duch kelmoqda. Shuningdek, turli sohalarda yangi ilmiy, texnologik, madaniy va iqtisodiy o‘zgarishlar sababli, zamonaviy so‘zlar arab tiliga kirib kelmoqda. Ushbu maqolada zamonviy so‘zlarning arab tiliga kirib kelish tarzi va ularning tilga, balki jamiyatga va madaniyatga ta’siri haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: Globalizatsiya, texnologiya, madaniy, ilm-fan, computer, online, zamonaviy, rivojlanish, atamalar.

THE WAY MODERN WORDS ENTER THE ARABIC LANGUAGE

Abstract. The Arabic language is one of the oldest and richest languages in the world, and is very famous for its rich vocabulary and perfect grammar. However, with the development and modernization of the world, globalization and technological progress, the Arabic language is facing many external influences. Also, due to new scientific, technological, cultural and economic changes in various fields, modern words are entering the Arabic language. This article discusses the way modern words enter the Arabic language and their impact on the language, but also on society and culture.

Keywords: Globalization, technology, cultural, science, computer, online, modern, development, terms.

КАК СОВРЕМЕННЫЕ СЛОВА ВХОДЯТ В АРАБСКИЙ ЯЗЫК

Аннотация. Арабский язык является одним из старейших и богатейших языков мира и очень известен своим богатым словарным запасом и совершенной грамматикой. Однако в ходе развития и модернизации мира, глобализации и технического прогресса арабский язык сталкивается со многими внешними воздействиями. Также в связи с новыми научными, технологическими, культурными и экономическими изменениями в различных областях в арабский язык входят современные слова. В этой статье рассказывается о том, как современные слова вошли в арабский язык и их влияние не только на язык, но и на общество и культуру.

Ключевые слова: Глобализация, технологии, культура, наука, компьютер, онлайн, современность, развитие, термины.

Kirish: Globalizatsiya jarayoni bilan birgalikda, dunyo miqyosidagi o‘zaro aloqalar kuchaya boshladi. Buning natijasida arab tiliga boshqa tillardan bir qancha yangi so‘zlar kirib kela boshladi. Ayniqsa, internet va mobil texnologiyalarining rivojlanishi arab tiliga ingliz tilidan ko‘plab yangi atamalar kiritdi. Misol uchun, “smartfon”, “email”, “online”, “download”, “softwore” kabi so‘zlar arab tilida keng tarqalgan so‘zlar qatoridadir.

Texnologiya va ilm-fan sohalarida ham inglizcha soʻzlar yaʼni atamalar arab tilida oʻz ifodasini topgan. Ularning aksarlari arab tiliga oʻzlashtirilgan holda ishlatiladi. Masalan, arab tilida kompyuter (computer) soʻzi keng tarqalgan, ammo uning asl koʻrinishi arablar orasida حاسوب (hasub) sifatidadir. Ayrim hollarda arablar bu soʻzdan ham koʻp foydalanishadi.

Zamonaviy soʻzlarning arab tiliga kirib kelish tarzi madaniy va iqtisodiy tizimga ham taʼsir koʻrsatdi. Xalqaro savdo va iqtisodiy munosabatlar, shuningdek, arab tiliga koʻplab yangi soʻzlarni olib keldi. Masalan, “marketing”, “bank”, “finance” kabi koʻplab soʻzlar arab tiliga kirib, tezda kundalik nutq va professional sohalarida ishlatiladigan soʻzlarga aylandi. Lekin bu arab tiliga kirib kelgan soʻzlar baʼzida oʻzgarishlarga uchrab, arabcha talaffuz va yozuv qoidalariga moslashadi.

Oʻzgarilgan soʻzlar yaʼni (Arablashtirish): Arab tiliga kirib kelgan soʻzlar, koʻpincha arab tilining fonetik va grammatik xususiyatlariga moslashtiriladi. Ingliz va boshqa tillardan olingan soʻzlar arab tilida ishlatilishdan oldin talaffuz va yozuv jihatidan oʻgartirishlarga uchraydi bunday soʻzlarga “radio” soʻzi arab tilida راديو (radiyo) tarzida ishlatiladi yoki “television” soʻzi “telefizyon” ishlatiladi.

Soʻzlar semantik tuzilishning kengayishi, odatda, tilga mustahkam oʻrnashib, “singib” ketgan soʻzlarda roʻy beradi. Chet tilidan kirgan soʻzlarning tilda oʻrnashib, “singib” ketish darajasiga borishi uzoq muddatlarda roʻy beradi. Toʻgʻri, soʻzlarning semantik tuzilishining kengayishi va ularning tilda oʻrnashishi jarayoni koʻpincha uzoq vaqt davomida amalga oshadi.

Chet tilidan kirgan soʻzlar dastlab oʻz original maʼnolarini saqlab qolishi mumkin, lekin vaqt oʻtishi bilan, ular mahalliy kontekstda yangi maʼnolar yoki qoʻshimcha nuanslar olishlari mumkin.

Bu jarayon koʻplab omillarga bogʻliq: madaniy almashinuv, ijtimoiy talablar, texnologik rivojlanish va boshqa koʻplab faktorlar. Kiruvchi soʻzlar tilda "singib" ketganda, ular nafaqat fonetik jihatdan, balki morfologik va sintaktik jihatdan ham moslashadi, bu esa ularning oʻziga xosligini oshiradi va mahalliy tilga chuqurroq integratsiyalashishiga yordam beradi.

Masalan, ingliz tilidan olingan soʻzlar koʻpincha oʻzbek tilida yangi maʼnolar bilan boyitiladi yoki fonetik jihatdan oʻzgaradi. Bu jarayon natijasida soʻzlar nafaqat oʻz original maʼnolaridan, balki tilning umumiy strukturasi va qoidalaridan ham taʼsirlanadi.

Xulosa qilib aytganda, quyidagi nuqtalarni taʼkidlash mumkin: Dunyo miqyosida madaniy va iqtisodiy aloqalar kuchayishi natijasida arab tiliga boshqa tillardan, ayniqsa, ingliz va fransuz tillaridan koʻplab zamonaviy soʻzlar kirib kelmoqda. Umuman olganda, zamonaviy soʻzlarning arab tiliga kirib kelishi, madaniy va ijtimoiy oʻzgarishlar bilan bogʻliq boʻlib, bu jarayon tilning rivojlanishiga va boyishiga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Sharbatov G. Sh., Sovremenniy arabskiy yazik, M., 1961; Talabov E., Arab tili, T., 1993. Sarvar Abdullayev.
2. Рустамов Л. Хазирги казак тилининг араб-парейкир месозидер. – Алмата, 1982. – Б. 63.
3. Hassan, R. (2015). "Language Contact and Language Change: The Case of Arabic." Journal of Language and Linguistic Studies.